

624
a1.

DE HUISVRIEND.

GEMENGDE LECTUUR

VOOR

BURGERS IN STAD EN LAND

VERZAMELD DOOR

J. J. A. GOEVERNEUR.

LEIDEN. — A. W. SIJTHOFF.
1870.

In copie
No. 1560 geregistreerd te Leiden, den 21 en 22 december
December 1800 twee en twintigste deel 70
folio 140 vers vak, 3 en blad geen renvoel.
Ontvangen voor recht f 9.00, voor 38 oponenten f 9.90
samen een gulden tien en een halve cent

11.19

DE ONTVANGER.

J. J. A. Goeverneur

*De arney stantende wanner te Leiden verklant door het kopiereeld my
dit wend doofte hem is any doede indet fands Comed Cutz and De boothong
van Goor te Leiden n. d. l. id oorsprakenlice, mitgabe plyn so hay in 1870
Leiden 22 December 1870.
A. W. Sijthoff*

DE NEUSHOREN.

Na den tijd der Romeinen, die twee soorten hebben beschreven, heeft men aanvankelijk slechts ééne soort van rhinoceros of neushoren, den Indischen met één hoorn namelijk, waargenomen, maar later ook een Zuid Afrikaanschen met twee horens leeren kennen en zich toen voorgesteld, dat dit de twee eenige soorten waren en die dan ook met de namen van eenhoornigen en tweehoornigen rhinoceros aangeduid. Sedert zijn die namen moeten vervallen, wijl men nog meer andere soorten heeft ontdekt.

Men kent twee soorten met één hoorn, die beide in Oost-Indië voorkomen, t. w. den Indischen rhinoceros op het vaste land van Indië, en den Javaanschen, die tot het eiland Java beperkt schijnt. Beide soorten zijn van diepe huidplooiën voorzien en hebben snijtanden in de boven- en onderkaak. Beiden zijn nagenoeg even groot, negen voet lang en vijf hoog; de Javaansche heeft een veel kleiner kop, dieper huidplooiën, en hij mist de huidkwabbe onder aan den hals, die den Indischen kenmerkt.

De soorten met twee horens zijn talrijker en bieden meer verscheidenheid aan. Slechts ééne vindt men in Azië, namelijk in Sumatra, maar al de overigen in Afrika. — De Sumatraansche rhinoceros, de kleinste soort en slechts zes voet lang, heeft korte horens, waarvan de voorste de grootste is; de huidplooiën zijn wel aanwezig, maar minder diep dan bij de vorige soorten. In zuidelijk Abessinië komt ook eene tweehoornige soort voor, maar de overigen, die alleen in Zuid-Afrika worden waargenomen, zijn zonder plooiën behalve alleen aan den hals. Zij behooren tot de grootste soorten van rhinocerosen; van de meest gewone, de Kaapsche rhinoceros, die vroeger aan Afrika's zuidpunt zeer menigvuldig was, maar thans in de Kaap-

kolonie is uitgeroeid, bereikt het mannetje eene lengte van dertien voet, bij eene hoogte van vijf, terwijl het wijfje kleiner blijft. De *keillou*, die meer noordelijk en zeldzamer wordt aangetroffen, is nagenoeg van gelijke afmetingen; en de eveneens meer noordelijk thuis behorende witte rhinoceros bereikt zelfs dertien voet lengte. De Kaapsche neushoren dien onze gravure ons voorstelt, is donkerkleurig en kort van kop; de voorste horens is een of twee voet lang en naar achteren gekromd, de andere horens is kort en recht.

De woede, waarin deze dieren, als zij verontrust of gewond worden, geraken, maakt de jacht op hen dikwijls zeer gevaarlijk, terwijl hunne groote snelheid en

scherpe reuk en gehoor het moeilijk maken, aan hunne aanvallen te ontsnappen. Door den honger gedreven, wagen de zwarte inboorlingen zich echter soms aan hunne vervolging, en hoe de Kaffers daarbij wel eens te werk gaan, toont onze plaat.

De geaardheid der neushorens verschilt veel van die van het dier, dat zij in grootte nabijkomen, den olifant. In plaats van een gezellig, leiden zij bijna altijd een eenzaam leven; vindt men twee van hen bijeen, dan zijn het mannetje en wijfje in den

paartijd of eene moeder met haar kalf. Zij hebben dezelfde trage onverschilligheid, die men bij het zwijn opmerkt. Hoe lang zij ook in den gevangenen staat hebben verkeerd, zijn zij nooit recht te vertrouwen en de nietigste oorzaak is dikwijls toereikend, om hen in woede te ontsteken. De verstandelijke vermogens dezer diersoort schijnen niet hoog te staan, maar men kan haar toch eene zekere mate van oordeel niet ontzeggen, als het de bescherming van het jong geldt, en wij zouden daar voorbeelden van kunnen bijbrengen, als 't ons voor het oogenblik niet aan plaats ontbrak.